

SPIS TREŚCI

Niemieckie obozy

Bartosz Januszewski – KZ-Staat. Obozy niemieckie i ich rola w systemie państwowego terroru (1933–1945) 3

Szacuje się, że przez wszystkie typy niemieckich obozów, więzień policyjnych oraz gett w okresie III Rzeszy przeszło 18 mln osób. Aż 11 mln z nich zagłodzono, zakatowano, zastrzelono i zagazowano.

Ks. Jarosław Wąsowicz – Dokumenty z KL Dachau 20

Szymon Nowak – „Byliśmy tam bardzo potrzebni”.

Szpital PCK w byłym niemieckim obozie Auschwitz 28

Tomasz Toborek – Obóz przy Przemysłowej w Łodzi – piekło dla najmłodszych 37

Obóz przy ulicy Przemysłowej w Łodzi – pod taką nazwą przeszło do historii jedyne w swym rodzaju miejsce, w którym w czasie II wojny światowej Niemcy ulokowali wyłącznie polskie dzieci.

Jerzy Dąbrowski – Urodzona w Auschwitz 47

Artur Kubaj – O Ravensbrück bardziej osobiście 54

Sylwetka

Andrzej Grajewski – Niezłomny. Szkic do portretu.

Edward Jan Zajączek (1901–1942) 62

Polacy ratujący Żydów

Wojciech Hanus – Sprawiedliwi z Rawy Ruskiej.

Fryderyk i Maria Czerwieniowie, Bazyli Chmielewski 72

Tadeusz Zych – Ocalenie
doktor Olgi Lilien 79

Komentarze historyczne

Paweł Kornacki – Niemieckie zbrodnie
na Żydach na ziemi łomżyńskiej
latem 1941 roku 84

Kazimierz Krajewski – Męczennicy
ziemi nowogrodzkiej 98

Szymon Pietrzykowski – Wojna
na wyniszczenie. Operacja
„Barbarossa” 115

Patrycja Resel – Kolaboranci z Okręgu
Łódzkiego Narodowej Organizacji
Wojskowej 130

Pisarze Niepodległości

Marek Klecel – Konspirator, legionista,
pisarz. Andrzej Strug (1871–1937) . . 140

Wspomnienie

Jerzy Dąbrowski – Henryk Ateborski
ps. „Pancerny” (1928–2021) 153

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik,
Adam Hlebowicz, dr Kazimierz Krajewski,
dr hab. Mariusz Krzysztofiński,
dr hab. Sebastian Ligarski,
dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813, wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiowski
(jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedziółko – zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedziolko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelny
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Anna Zechenter (anna.zechenter@ipn.gov.pl),
Piotr Życieński – fotoreporter

Sekretariat:

Maria Wiśniewska
(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny:

Sylvia Szafrńska

Projekt okładki i łamania:

Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres do korespondencji:

ul. Kurtyki 1, 02-676 Warszawa

Druk:

LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

Na okładce:

Maria Hiszpańska-Neumann (1917–1980),
Ravensbrück (suchoryt), 1947 r. Fot. AIPN

